

**Επιμνημόσυνος λόγος – Μνημόσυνο Αρχ. Μακαρίου Γ'
Δήμαρχος Λεμεσού, Γιάννης Αρμεύτης
2 Αυγούστου 2026 – Ιερά Μονή Κύκκου**

**Εξοχότατε Πρόεδρε της
Κυπριακής Δημοκρατίας,
Μακαριότατε Αρχιεπίσκοπε Κύπρου,
Σεβασμιότατοι Άγιοι Αρχιερείς,
Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε του Δημοκρατικού Κόμματος,
Αξιότιμοι εκπρόσωποι των κοινοβουλευτικών κομμάτων,
Έντιμε κύριε Υπουργέ Μεταφορών, Επικοινωνιών
και Έργων,
Αξιότιμε κύριε Αρχηγέ της Εθνικής Φρουράς,
Αξιότιμε κύριε Διοικητή της ΕΛΔΥΚ,
Αξιότιμε εκπρόσωπε του Αρχηγού της Αστυνομίας,
Αξιότιμοι εκπρόσωποι Δήμων και Κοινοτήτων,
Κυρίες και κύριοι,**

***«Δεν χάνονται οι λαοί που θέλουν να ζήσουν και αγωνίζονται να
ζήσουν».***

Φράση από την τελευταία ομιλία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου.

**Λέξεις που συμπυκνώνουν τη βαθιά πεποίθηση με την οποία
πορεύθηκε σε ολόκληρη τη ζωή του.**

**Την ακλόνητη πίστη ότι η Κύπρος δεν είναι μόνο ένας γεωγραφικός
χώρος, αλλά μια πατρίδα με ιστορία χιλιάδων ετών και έναν λαό που
δικαιούται να ζει ελεύθερος, με αξιοπρέπεια, ίσα δικαιώματα και
ασφάλεια.**

**Βρισκόμαστε σήμερα εδώ, στην Ιερά Μονή Κύκκου, στον χώρο όπου
ο ίδιος επέλεξε να αναπαύεται, αγναντεύοντας τη γη που αγάπησε, για
να τιμήσουμε τη μνήμη του πρώτου Προέδρου της Κυπριακής
Δημοκρατίας.**

**Η επιλογή αυτού του τόπου μόνο τυχαία δεν ήταν. Αποτέλεσε μια
τελευταία, βαθιά συμβολική πράξη ενός ανθρώπου που ταύτισε την
πορεία του με την πατρίδα και που, ακόμη και μετά τον θάνατό του,
ήθελε το βλέμμα του στραμμένο σε κάθε σημείο της.**

**Τιμούμε σήμερα έναν εμβληματικό ηγέτη. Τον Εθνάρχη που σφράγισε
ανεξίτηλα τη σύγχρονη ιστορία της Κύπρου.**

Την πολιτική, εκκλησιαστική και κοινωνική ζωή του νησιού μας. Είναι, άλλωστε, αδύνατο να συζητήσει κανείς για την ιστορία της Κύπρου χωρίς να αναφερθεί στη δική του πορεία.

Μαζί με τις σημαντικότερες στιγμές του τόπου ξετυλίγεται και το νήμα της ζωής του.

Γεννημένος το 1913 στην Παναγιά της Πάφου, ακολούθησε μια διαδρομή που τον οδήγησε από την Ιερά Μονή Κύκκου στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, από την Αθήνα στη Βοστώνη, στη Μητρόπολη Κιτίου, στην Αρχιεπισκοπή και, τελικά, στο Προεδρικό Μέγαρο. Μια πορεία γεμάτη προκλήσεις, ευθύνες και ιστορικές αποφάσεις.

Το 1950, εκλεγμένος από τον λαό στον αρχιεπισκοπικό θρόνο, ανέλαβε έναν ρόλο που υπερέβαινε τα όρια της Εκκλησίας.

Ως ο τελευταίος Εθνάρχης με την πρωτογενή πολιτικοθρησκευτική έννοια του όρου, υπήρξε όχι μόνο πνευματικός ποιμένας, αλλά και πολιτικός εκφραστής του κυπριακού ελληνισμού.

Ενσάρκωνε μια παράδοση αιώνων, η οποία προϋπήρχε των κρατικών δομών και των διεθνών ισορροπιών που διαμόρφωναν το μέλλον της πατρίδας μας.

Ως Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας επί δεκαεπτά συναπτά έτη, ταύτισε το όνομά του με τη γέννηση και τα πρώτα δύσκολα βήματα του ανεξάρτητου κράτους. Κατά τη διάρκεια της προεδρίας του, η Κυπριακή Δημοκρατία εδραιώθηκε, ενίσχυσε τη διεθνή της παρουσία και απέκτησε ισχυρή φωνή στη διεθνή κοινότητα.

Ήταν ο ηγέτης που ανέδειξε το Κυπριακό σε διεθνές πολιτικό ζήτημα, εξασφαλίζοντας την αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας και ευρεία διεθνή στήριξη στον αγώνα για ανεξαρτησία, κυριαρχία και εδαφική ακεραιότητα.

Η προσωπικότητά του ξεπέρασε τα όρια της μικρής μας πατρίδας. Απολάμβανε σεβασμού και αναγνώρισης πολύ πέρα από τα σύνορά της.

Ευφυής και χαρισματικός. Ήρεμος και μετριοπαθής στον λόγο, αλλά αμετακίνητος στις αρχές του.

Ένας άνθρωπος που κρατούσε ανοιχτή την πόρτα του και άπλωνε το χέρι του σε όποιον είχε ανάγκη. Η δύναμή του δεν πήγαζε μόνο από τις πνευματικές του ικανότητες, αλλά και από τη βαθιά συνείδηση ότι εκπροσωπούσε έναν λαό με ιστορία αιώνων.

Η ιστορία επιβεβαίωσε την εύστοχη περιγραφή της Οριάνας Φαλάτσι: *«Είναι από τους λίγους που έχουν μυαλό. Και εκτός από μυαλό έχει και θάρρος. Και εκτός από θάρρος, έχει την αίσθηση του χιούμορ, ανεξαρτησία σκέψης, αξιοπρέπεια. Μια αξιοπρέπεια σχεδόν βασιλική».*

Ο αγώνας του δεν υπήρξε χωρίς κόστος. Αγαπήθηκε από την πλειοψηφία του λαού. Μισήθηκε όμως όσο λίγοι. Και αυτό δεν ήταν τυχαίο. Ήρθε αντιμέτωπος με όσους επιδίωξαν να υποτάξουν την Κύπρο σε ξένα συμφέροντα.

Βρέθηκε στο επίκεντρο μιας εποχής σημαδεμένης από πολιτικό φανατισμό, συνωμοσίες, απόπειρες δολοφονίας και ένοπλη βία.

Αποκορύφωμα αυτής της δραματικής περιόδου υπήρξε το προδοτικό πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου 1974, το οποίο άνοιξε τον δρόμο για την τουρκική εισβολή και τη συνεχιζόμενη κατοχή της πατρίδας μας.

Μπροστά στην προδοσία και την εθνική τραγωδία, ο Μακάριος επέλεξε τον δρόμο της ευθύνης. Γνώριζε ότι η ενότητα αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση για την επιβίωση και τη δικαίωση του λαού μας.

Γι' αυτό και απηύθυνε κάλεσμα συμφιλίωσης, προσφέροντας κλάδο ελαιάς ακόμη και σε όσους στράφηκαν εναντίον του.

Το μήνυμα αυτό παραμένει εξαιρετικά επίκαιρο. Η ιστορία μάς διδάσκει ότι ο διχασμός οδηγεί πάντοτε σε αδιέξοδα, ενώ η συνεννόηση, η συλλογική ευθύνη και η ενότητα αποτελούν προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων.

Επιτρέψτε μου, στο σημείο αυτό, μια σύντομη προσωπική αναφορά. Ως παιδί πατέρα που δολοφονήθηκε από τα πυρά της ΕΟΚΑ Β', βίωσα με τον πιο σκληρό τρόπο τις συνέπειες του φανατισμού, της πολιτικής τύφλωσης, της παρακρατικής δράσης και της καταπάτησης της δημοκρατικής νομιμότητας.

Περισσότερο από μισό αιώνα μετά όμως, ισχυρή πεποίθησή μου είναι ότι η ιστορία αποκτά πραγματική αξία μόνο όταν μετατρέπεται σε μάθημα.

Οι παρακαταθήκες των μεγάλων ηγετών δεν αρκεί να τιμώνται με λόγια.

Οφείλουν να γίνονται πράξη και να λειτουργούν ως διαχρονική πυξίδα για το μέλλον του τόπου μας.

Αν λοιπόν, θέλουμε να δικαιώσουμε τις θυσίες εκείνων που χάθηκαν και να τιμήσουμε ουσιαστικά τη μνήμη του Μακαρίου, έχουμε χρέος να ενισχύουμε καθημερινά τους δημοκρατικούς μας θεσμούς, να υπερασπιζόμαστε το κράτος δικαίου και να καλλιεργούμε κουλτούρα συμφιλίωσης, συνεργασίας και αλληλεγγύης.

Εκλεκτοί παρευρισκόμενοι,

Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει να γίνει στην παρουσία του Μακαρίου στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 19 Ιουλίου 1974, λίγες μόλις ημέρες μετά το πραξικόπημα.

Από το βήμα του ΟΗΕ, ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κατήγγειλε τη συνταγματική εκτροπή και το πραξικόπημα στην Κύπρο, ζητώντας την αποκατάσταση της δημοκρατικής τάξης.

Κάποιοι όμως σήμερα, επίμονα και με επιλεγμένα αποσπάσματα στα κοινωνικά δίκτυα προσπαθούν με ύπουλο τρόπο να επαναφέρουν τη θεωρία ότι ο Μακάριος με την ομιλία του προσκάλεσε την Τουρκία στην Κύπρο.

Η ιστορική πραγματικότητα, όμως, είναι ξεκάθαρη.

Εξάλλου, όταν ο Μακάριος μιλούσε στη Νέα Υόρκη, στην Κύπρο, λόγω διαφοράς της ώρας, ξημέρωνε ήδη η 20^η Ιουλίου και τα τουρκικά πλοία απέπλεαν ήδη για την εισβολή.

Αυτό που μάλλον ενοχλεί είναι ότι από το βήμα των Ηνωμένων Εθνών ο Μακάριος ξεσκέπασε το πέπλο της προδοσίας της Χούντας και της ΕΟΚΑ Β'.

Κυρίες και κύριοι,

Πενήντα-δύο χρόνια μετά την τραγωδία του 1974, η πατρίδα και ο λαός μας βιώνουν τις συνέπειες της βάρβαρης τουρκικής εισβολής και της παράνομης κατοχής.

Η παρακαταθήκη του Μακαρίου μας καλεί να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα με υπευθυνότητα, ρεαλισμό και σταθερή προσήλωση στον κοινό διακηρυγμένο στόχο της απελευθέρωσης και της επανένωσης του τόπου και του λαού μας.

Μας καλεί να αντλήσουμε δύναμη από την ιστορία μας, αλλά και να διδαχθούμε από τα λάθη μας.

Η επίσκεψη του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο επιβεβαιώνει ότι το Κυπριακό εισέρχεται και πάλι σε μια κρίσιμη καμπή.

Υπογραμμίζει την ανάγκη για επιστροφή σε ουσιαστικές συνομιλίες επί της βάσης του συμφωνημένου πλαισίου Διζωνικής Δικοινοτικής Ομοσπονδίας στη βάση των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών.

Αυτή η διπλωματική οδός είναι που μπορεί να μας απαλλάξει από την κατοχή και τη διαίρεση. Αυτή είναι και η μόνη οδός που μπορεί να βάλει μια για πάντα τα συρματοπλέγματα μέσα στα μουσεία.

Και να θυμόμαστε ότι ο Μακάριος μίλησε για το εφικτό και το ευκαίιο. Γιατί αντιλήφθηκε ότι βασική προϋπόθεση για την επιβίωσή μας ήταν η προσήλωση σε εφικτούς και όχι εύηχους στόχους.

Κλείνοντας, να πω ότι στις σημερινές συνθήκες, η Κύπρος χρειάζεται περισσότερο από ποτέ ενότητα και συνεργασία. Χρειάζεται να υπερβούμε κομματικές αντιπαραθέσεις και προσωπικές επιδιώξεις, γιατί το εθνικό μας ζήτημα δεν μπορεί να αποτελεί πεδίο εσωτερικής σύγκρουσης.

Πρέπει να σκεφτούμε ποια Κύπρο θέλουμε να παραδώσουμε στα παιδιά μας και στις επόμενες γενιές.

Μακριά από λαϊκισμούς, φοβικά σύνδρομα και ανέξοδες ρητορείες πρέπει να δούμε πως μπορούμε να ανοίξουμε ξανά τον δρόμο προς την ελπίδα, τη συμφιλίωση, τη συνεργασία, την ειρηνική συμβίωση. Με μία λύση αμοιβαία επωφελή.

Κι αυτό είναι το μήνυμα που αντλούμε σήμερα από την πορεία του Μακαρίου: ότι οι δύσκολες εποχές απαιτούν ηγέτες με όραμα, λαούς με αντοχή και πολιτικές δυνάμεις που μπορούν να υπηρετήσουν το κοινό καλό.

Τιμούμε τον Εθνάρχη Μακάριο γιατί οι οικουμενικές αξίες που υπηρέτησε, η δημοκρατία, η ελευθερία, η ενότητα και η προσήλωση στην πατρίδα, εξακολουθούν να φωτίζουν τον δρόμο που οφείλουμε να ακολουθήσουμε.

Αιωνία του η μνήμη. Σας ευχαριστώ.